

**ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

**КІБЕРБЕЗПЕКА В УКРАЇНІ:
ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ
ПИТАННЯ**

**International scientific-practical conference
"Cybersecurity in Ukraine: Legal and
Organizational Issues"**

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
23 листопада 2022 року**

**ОДУВС
м. Одеса
2022**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**КІБЕРБЕЗПЕКА В УКРАЇНІ:
ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ**

**International scientific-practical conference
"Cybersecurity in Ukraine: Legal and Organizational Issues"**

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
23 листопада 2022 року**

Одеса
ОДУВС
2022

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри кібербезпеки
та інформаційного забезпечення
Одеського державного університету внутрішніх справ*

*Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають
персональну позицію учасника конференції*

Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання:
К38 матеріали міжн. наук. практ. конф., м. Одеса, 23 листопада 2022 р.
Одеса : ОДУВС, 2022. 152 с.
ISBN 678-717-70204

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання», яка відбулася на базі кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеського державного університету внутрішніх справ 23 листопада 2022 року.

У матеріалах конференції приділено увагу актуальним теоретичним та практичним проблемам забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Висвітлюється широкий спектр питань, пов'язаних з удосконаленням правового регулювання та адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки в Україні. Розглянуто використання інформаційних систем, технологій та інформаційно-аналітична діяльність правоохоронних підрозділів у боротьбі з злочинністю та надано обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення підготовки персоналу для боротьби з кіберзлочинністю в Україні.

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції адресовано вченим, працівникам правоохоронних органів, аспірантам (ад'юнктам), здобувачам вищої освіти першого та другого рівня освіти.

© ОДУВС, 2022

ПОНЯТТЯ РИЗИКІВ ТА ЗАГРОЗ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

Володимир ПЯДИШЕВ

*професор кафедри кібербезпеки та
інформаційного забезпечення ОДУВС,
д.т.н., доцент*

Ольга СЕРГІЄНКО

*слухач магістратури факультету
№1 ННІПКБ ОДУВС,
спеціальність 124 «Системний аналіз»*

Як зазначалося економічна безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання ресурсів для запобігання загрозам та забезпечення стабільного функціонування підприємства.

Загрози економічної безпеки є сукупністю зовнішніх та внутрішніх факторів, які створюють негативний вплив нормального функціонування бізнесу та його існування [1, с.27].

Під ризиком слід розуміти наслідки дії чи бездіяльності, у яких існує реальна можливість отримання невизначених результатів різного характеру, як позитивно, і негативно впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства. З наведеного вище визначення можна виділити основні елементи, що становлять суть поняття «ризик»: можливість відхилення від заданої мети, заради якої здійснювалася обрана альтернатива; ймовірність досягнен-

ня бажаного результату; відсутність впевненості у досягненні поставленої мети; можливість матеріальних, моральних та інших втрат, пов'язаних із здійсненням обраної в умовах невизначеності альтернативи [2, с.60].

Майже всі внутрішні загрози реальні та контрольовані. До зовнішніх загроз належать неконтрольовані чинники довкілля, такі як навмисні дії контрагентів, порушення роботи зовнішніх систем, технологічні зрушення, а також надзвичайні ситуації.

Необхідно точніше розмежувати поняття ризику та загрози.

Ризик – це потенційна ймовірність втрати ресурсів або отримання доходу, пов'язаного з конкретною альтернативою. Ризик та управління нерозривно пов'язані.

Економічний ризик виникає у тому випадку, коли ймовірнісний характер ситуації виникає внаслідок дії певних небезпек і загроз, тобто за певних об'єктивних обставин, через які є ймовірність несприятливого розвитку конкретної економічної ситуації.

На відміну від ризику, загроза широко розуміється та має на увазі ситуацію, характерну для можливості досягнення як негативного, так і позитивного результату. Тому загрози та небезпеки становлять деякі джерела ризику. Всі вони поділяються на дві великі групи в економічному плані: зовнішні та внутрішні, і можуть мати різне походження, зокрема вони можуть бути наслідком: змін у кон'юктурі ринку; помилок та прорахунків при розробці проєктів; зривів планів робіт; природних явищ та техногенних аварій; політичних рішень; злочинів.

Загроза економічної безпеки в остаточному вигляді може бути визначена як певний вид збитків, інтегральний показник якого характеризує ступінь зниження економічного потенціалу за певний період. Під загрозою розуміється сукупність умов, процесів, факторів, що перешкоджають реалізації національних економічних інтересів або створюють небезпеку для них та суб'єктів господарювання.

Якщо ми говоримо про економічну безпеку бізнесу, то загроза – це така еволюція подій, внаслідок якої з'являється можливість чи ймовірність порушення нормального функціонування бізнесу та його нездатності досягти їм своїх цілей, зокрема заподіяння підприємству будь-якого виду збитків [2, с.78].

Форми прояву загроз економічної безпеки різних рівнях ієрархії організаційних та економічних структур мають відмінності, попри подібність дій дестабілізуючих чинників у єдиному економічному просторі. Ці глобальні фактори включають загальне зниження виробництва, крах фінансової системи, зростання соціальної напруженості, криміналізацію суспільства і економіки, подальше послаблення конкурентоспроможності і т.д.

У різній літературі існує безліч класифікацій загроз економічній безпеці підприємства [2, с.85]:

- 1) за джерелом (внутрішні, зовнішні);

- 2) за своєю природою виникнення (політичні, кримінальні, конкурентні, контрагентські, інші);
- 3) за ймовірністю реалізації (реальні, потенційні);
- 4) по об'єкту зазіхання (інформація, персонал, фінанси, товар матеріальні цінності, ділова репутація тощо);
- 5) по можливості прогнозування (прогнозовані, непрогнозовані);
- 6) за величиною очікуваної шкоди (катастрофічні, значні труднощі, що викликають);
- 7) інші класифікаційні ознаки.

Існують інші класифікації загроз економічній безпеці підприємства. Найбільш загальною є поділ загроз на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні загрози економічній безпеці підприємства пов'язані, передусім, із можливим впливом персоналу підприємства на перебіг господарської діяльності. Вплив персоналу може бути активним, або пасивним, наприклад, недбалість.

Активний вплив персоналу на заподіяння прямої або непрямой шкоди економічній безпеці підприємства виражається, насамперед, у крадіжці майна підприємства у різних масштабах, використанні ресурсів підприємства для власних цілей, внутрішньому підприємництві, недостатня технічна база для забезпечення безпеки, передачі документів та розробок, копіювання програм та даних.

Зовнішні загрози економічній безпеці підприємства виникають поза підприємством.

Загалом, прийнято розрізняти вплив зовнішніх, внутрішніх та форс-мажорних обставин на економічну безпеку на низькому, середньому та високому рівнях., Важливо, що існує низка факторів, що покращують активацію загроз. Подолання цих факторів знижує ризик загроз.

Слід зазначити, що є низка загроз, характерний окремих галузей економіки, тобто загрози пов'язані з галузевою специфікою. Зокрема, промислові підприємства найбільш характерні такі загрози [3, с.60]:

- 1) використання адміністративних можливостей для отримання зиску;
- 2) використання адміністративних повноважень посилення тиску із боку конкурентів чи про рейдерів;
- 3) зростання впливу адміністративних ризиків. Це зміна законодавства, нормативних документів, зміна адміністративних та регулюючих органів, зміна його позиції стосовно компанії з будь-якої причини;
- 4) потрапляння підприємства у залежність від посадових осіб чи посередників, зокрема від своїх співробітників.

Таким чином, можна побачити безліч факторів, що створюють загрози економічній безпеці підприємства, що ще раз доводить необхідність ретельного моніторингу ситуацій, що сприяють виникненню загроз економічній безпеці підприємства та постійної готовності до їх нейтралізації.

Залежно від спеціалізації та організаційно-правової форми підприємства особливу увагу слід приділяти будь-яким особливим загрозам, наприклад, у разі акціонерних товариств, на які нападають загарбники, у разі підприємств, які працюють у районах із дуже сильною конкуренцією – промисловий шпигунство.

Різні критерії можуть бути використані для оцінки ризиків та загроз економічній безпеці. Вибір критерію передбачає присвоєння ознаки кожній загрозі, чи суми знаків, виходячи з яких робиться висновок про стан економічної безпеки підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок про комплексність та перманентність роботи із забезпечення економічної безпеки підприємства.

Можна виділити основні аспекти діяльності фірми у сфері економічної безпеки [3, с.60]:

1) організаційна сторона – у разі повинна зберігатися як сама компанія, і її організаційна цілісність, нормальне функціонування основних підрозділів (відділів, служб тощо. буд.);

2) юридична сторона – це відноситься до постійного дотримання компанією закону, що застосовується, що виявляється у відсутності претензій з боку правоохоронних та контролюючих органів на компанію;

3) інформаційна сторона – безпека може бути оцінена як збереження стану захищеності внутрішньої конфіденційної інформації від витоку чи розголошення у різних формах;

4) економічна сторона – проявляється у стабільних чи мають тенденцію до зростання основних фінансово-економічних показників.

Можна зробити висновок, що ризики та загрози можуть виникати практично у всіх сферах діяльності підприємства. Деякі з них (зовнішні) визначають умови роботи підприємства та вимагають відповідної та своєчасної реакції керівництва, інші (внутрішні) можуть бути запобігані та зведені до мінімуму внаслідок ефективного планування та управління підприємством.

Постійний аналіз загроз та ризиків компанії, оцінка ступеня її впливу на економічну безпеку компанії дозволить забезпечити стабільний розвиток та високу конкурентоспроможність.

Література:

1. Ситник В. Ф., Краєва О. С. Технологія автоматизованої обробки економічної інформації: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2019. 200 с
2. Сучасні підходи щодо адаптивного автоматизованого управління складними системами в умовах невизначеності: монографія / Кокошко В.С., Ісмайлов К.Ю., Балтовський А.О., Сіфоров О.І., Пядишев В.Г., Форос Г.В. та ін. Одеса: ОДУВС, 2019. 340 с.
3. Ситник В. Ф. Засоби дейтамайнінгу для аналізу бізнесових рішень // Науково-технічна інформація, 2012. № 3, С. 60—64.

Francesco TALONE	
COUNTERING ILLEGAL CONTENT ONLINE AND HYBRID THREATS	60
Carlos PIMENTEL	
THE CHANGES IN EUROPEAN SECURITY THREAT REALM	64
Андрій КАЛАНЧА, Віталій СВІТЛИЧНИЙ	
АПАРАТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПРИГНІЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ ВОРОГА У ПЕРІОД ВІЙНИ.....	66
Катерина ОСТАШ, Олена МЕЛЬНИКОВА	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ МОДЕЛІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ ОПЕРАТИВНИХ ДАНИХ ТА ІНФОРМАЦІЇ	69
Костянтин РОТАНЬ, Віталій СВІТЛИЧНИЙ	
ВИКОРИСТАННЯ ДЕЯКИХ ТЕЛЕГРАМ-БОТІВ ДЛЯ БОРОТЬБИ ЗЛОЧИНАМИ ЯКІ ВЧИНЯЄ РОСІЯ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ..	72
Ярослав ЄРЬОМЕНКО, Юрій ОНИЩЕНКО	
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СИСТЕМИ, СТВОРЕНІ КУРСАНТАМИ ХНУВС ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ.....	74
Володимир ПЯДИШЕВ, Ольга СЕРГІЄНКО	
ПОНЯТТЯ РИЗИКІВ ТА ЗАГРОЗ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА	77
Володимир ДУБИНА, Віталій СВІТЛИЧНИЙ	
РАДІОСТАНЦІЯ, ЯК СПОСІБ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ	81
Дар'я КУШНІР, Володимир КАЛУГІН	
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	82
Олексій БАЛТОВСЬКИЙ, Олександр ГЕРАСИМЕНКО	
МОДЕЛЮВАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИМИ ПРОЦЕСАМ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ	84
Наталія ЛОГІНОВА	
РОЗРОБКА ПІДХОДУ ДО ОПИСУ СТРУКТУРИ ТА ВЛАСТИВОСТЕЙ СКЛАДНИХ СИСТЕМ.....	87
Володимир ОРЛОВ	
СИСТЕМИ ЗВУКОВОЇ ЛОКАЦІЇ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ В ЗАДАЧАХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ПОГРОЗ	91
Тетяна НЕГРУЦА, Надія МЕДВЕДЕНКО	
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	92